

Kraków, 27 czerwca 2018

Szanowny Panie Prezydencie

Z krajobrazu miasta znikają dawne wiejskie chałupy z XIX i początku XX wieku. Popadają w ruinę i giną i właściwie już nie ma dla nich ratunku. Najwyższa pora, abyśmy się zastanowili nad koniecznością ratowania przeszłości zamkniętej w starych domach.

. Idea urządzenia skansenu na Woli Justowskiej powstała już w 1927 roku. Jej głównym propagatorem był etnograf, popularyzator folkloru i kultury ludowej Małopolski, prof. Seweryn Udziela. Miał to być skansen przedstawiający budownictwo wiejskie z całej Polski (np. chałupy z Polesia). Według pierwotnej koncepcji wszystkie obiekty miały zostać umieszczone na najwyższej położonej części wzgórza Sowiniec. Kiedy w 1934 roku zapadła decyzja o usypaniu tam Kopca Niepodległości (poświęconego później marszałkowi Piłsudskiemu), postanowiono, że skansen powstanie u stóp Panieńskich Skał. Teraz tam istniejąca karczma i spichlerz składają się na Zespół budownictwa drewnianego. Może najwyższa pora, aby zastanowić się nad dużą inwestycją, jaka byłby skansen w Krakowie.

Inne wielkie miasta świata takie inwestycje posiadają.

W wielkich miastach świata spotykamy skanseny. **Skansen** (muzeum skansenowskie) to zwyczajowe określenie muzeum na wolnym powietrzu, prezentującego przede wszystkim kulturę ludową danego regionu. Zdarzają się także skanseny przemysłowe, archeologiczne, budowlane, itp. Samo słowo „skansen” pochodzi od nazwy własnej pierwszego tego typu muzeum, którym jest muzeum w Sztokholmie. Jest to największe otwarte muzeum, założone w 1897 przez Artura Hazeliusa, szwedzkiego nauczyciela i badacza folkloru, twórcy Muzeum Nordyckiego, który chciał pokazać, jak żyli ludzie w różnych częściach Szwecji i całej Skandynawii. W 1885 roku Hazelius przejął na potrzeby powstającego skansenu pierwszą wiejską chałupę z miejscowości Mora, która stała się początkiem skansenu w milionowym mieście, jakim jest Sztokholm.

W Bukareszcie w Parku Herăstrău znajduje się największe w Rumunii (ponad 100 tys. m²) muzeum na wolnym powietrzu (jednocześnie jest to jedno z najstarszych i największych w Europie). Na terenie muzeum znajdują się 272 obiekty - domy, budynki gospodarcze, zakłady rzemieślnicze, cerkwie i kaplica, a także dawny zajazd.. Większość z nich to oryginały przeniesione tutaj z całego kraju, część to kopie. Placówka ta założona została w 1936 dzięki wsparciu ówczesnego króla Rumunii Karola II i jego Królewskiej Fundacji Kultury.

W Danii w drugim pod względem wielkości mieście Aarhus jest Muzeum Starego Miasta **Den Gamle By**. Można tam zobaczyć stare domy, ulice, oberże to wszystko, co

funkcjonowało, jako miasto XIX wieku. Po uliczkach przejeżdżają zaprzęgi konne pełniące rolę transportu. W stylizowanej kawiarni można napić się kawy oraz zjeść pyszne słodkie wypieki.

W Kijowie znajduje się **Słoboda Mamaja (Мамасва Слобода), kozacka wioska, w której można odwiedzić nie tylko stare budynki, ale zobaczyć świetnie zachowany wiśniowy sad.** Skansen znajduje się w odległości 7 km od głównej ulicy miasta Kijowa – Chreszczatyka (Kreszczatik).

W Estonii na obrzeżach Talina odwiedza się Rocca al Mare. Jest to miejsce, w który można spotkać XIX wieczną estońską architekturę wiejską. Muzeum założone zostało w latach pięćdziesiątych XX wieku na terenie dawnej prywatnej posiadłości nazywanej (z włoskiego) Rocca al Mare (nadmorskie urwisko). Na terenie skansenu zgromadzono blisko setkę różnego rodzaju domostw, młynów, kościołów czy warsztatów przywiezionych tu ze wszystkich regionów Estonii oraz zamorskiej Szwecji. Można zobaczyć tu m.in. wiatraki z Saremy, tawernę z Kolu, szwedzki kościół z Sutlepy czy chaty rybackie znad Pejpusu. Wnętrza domostw wyposażono w dawne sprzęty kuchenne, krosna czy stare komody.

W Moskwie znajduje się muzeum- skansen pod niebem Коломенское (Kołomienskoje). Jest to o historyczna rezydencja rosyjskich książąt i carów. Najcenniejszym zabytkiem jest cerkiew "Wozniesienija", wzniesiona z okazji narodzin Iwana IV - jeden z najlepszych przykładów architektury starorosyjskiej. Poza tym są stare chałupy, domy, a także śwtenie zachowane 600-letnie dęby.

Niedaleko Pragi znajduje się **historyczne centrum rzemiosła Botanicus Ostrá Ten** niezwykle skansen powstał w roku 1999 jako część projektu rekultywacji miejscowego wysypiska śmieci. Najpierw nawieziono tu pięćset ton ziemi, aby można było modelować relief krajobrazu. Dzisiaj zabytkowe centrum obejmuje pięćdziesiąt budynków. W każdym z nich zobaczyć można jedno oryginalne rzemiosło.

Może więc i będzie to obiektem zainteresowania Pana Prezydenta.